

Enligt sändlista

Annika Lindvall
Områdesskydd
Naturavdelningen
036-39 51 55Postadress 551 86 Jönköping
Besöksadress Hamngatan 4
Tfn 036-39 50 00
Fax 036-12 15 58
E-post jonkoping@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jonkoping
Plusgiro 6 88 06-9
Bankgiro 5206-5877

Bildande av naturreservatet Solgens södra övärld i Eksjö kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Solgens södra övärld, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1), som naturreservat.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m m, att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se **Reservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m, de mål och riktlinjer för området långsiktiga vård som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen (bilaga 2).

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda en strandmiljö och insjöarkipelag bevuxen med varierad högåldrig strandtriviallövskog och löv-tallskog med hög andel död och döende triviallövved med dess biologiska mångfald.
- bevara och vårda biologisk mångfald knuten till lövsuccessionsstadier, vilket ger livsmiljöer lämpliga för vitryggig hackspett.
- återställa grandominerade områden till varierad högåldrig strandtriviallövskog med hög andel död och döende triviallövved med dess biologiska mångfald.
- ge möjligheter till naturupplevelser och ett rörligt friluftsliv i en insjöarkipelag, inom ramen för bevarandet av naturvärdena.

Syftet ska i första hand uppnås på naturligt sätt men vid behov ska skötselåtgärder ersätta önskad men utebliven naturlig dynamik. Grandominerade områden ska avvecklas till förmån för strandtriviallövskog. Lämpliga åtgärder vidtas för mottagning av och information till allmänheten.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Namn	Solgens södra övärld
Areal	135 ha, varav vatten 117 ha
Beslut om Natura 2000	Ja, delvis (SE0310411)
Kommun	Eksjö
Socken	Edshult
Lägesbeskrivning	Reservatet ligger i södra delen av sjön Solgen, ca 2,5 km söder om Edshults kyrka
Fastigheter	Del av Edshult 1:4
Fastighetsägarkategori	Sveaskog AB
Gräns	Enligt karta, bilaga 1. Gränsen är inmätt av Lantmäteriet.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Solgens södra övärld ligger 17 km sydost om Eksjö och utgörs av öarna Kraftö i söder, Vallholmen i norr, Ängholmen i öster samt en landremsa norr om Ängholmen. Skogsmiljöerna i reservatet utgörs av löv-tallskog och strandtriviallövskog med tidvis översvämmade delar. Det finns god tillgång till död lövträdsved i olika nedbrytningsstadier som är viktigt för vedsvampar, fåglar och insekter. Dessa lövträdsmiljöer är viktiga livsmiljöer för bland annat mindre hackspett (NT rödlistan 2010). Även för vittryggig hackspett är lövträdsmiljöerna betydelsefulla och trakten kring Solgen var den sista kända livsmiljö i Jönköpings län.

Sjön Solgen återfinns sydväst om Eksjö och utgör en del av Emåns reglerade vattensystem. Vattennivån har vid flera tidigare tillfällen sänkts och varierar idag mellan olika tidpunkter på året. Sjön har en total areal på ca 22 kvadratkilometer och som mest ett djup om ca 20 meter. Regleringen av vattendraget får till följd att de lägst belägna, strandnära skogarna ibland översvämmas. Solgens skärgård skapar tillsammans med sjöns omgivning ett varierat, lövträdsdominerat mosaiklandskap med höga naturvärden och ett rikt växt- och djurliv både på land och i vattnet. Delar av centrala sjön är sedan 1998 långsiktigt skyddat som naturreservatet Solgens centrala övärld. Länsstyrelsen arbetar även med att långsiktigt skydda norra delen av Solgen som naturreservat.

Solgenområdet är ett välbesökt friluftsområde. Under vår, sommar och höst nyttjas sjön till allt från bad, kanoting och småbåtstrafik till fiske och sjöfågeljakt. Under vinterhalvåret ligger isen ofta tjock och attraherar både skridskoåkare och isfiskare.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av träd eller buskar. Undantag gäller för, efter tillstånd från Länsstyrelsen, att i begränsade områden flytta fallna träd som ligger i vattnet och/eller strandkanten i syfte att bedriva notfiske eller liknande.
2. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning.
3. bedriva täkt av något slag.
4. anordna upplag av något slag.
5. dika eller dikesrensa.
6. uppföra byggnad, båtuppläggningsplats, parkeringsplats, campingplats eller annan anläggning.
7. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn.
8. anlägga väg, led, bro, spång, brygga eller pir.
9. plantera in för området främmande arter.
10. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringsämnen.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatet.
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor.
3. utförande av restaureringsåtgärder som innebär avveckling av gran och uttransport av virke inklusive grenar och toppar. Se streckat område på karta (bilaga 1).
4. löpande skötselåtgärder som begränsning av gran, skapande av död/döende triviallövvved, föryngringsåtgärder i form av luckhuggning samt frihuggning av grova lövträd. Utförande av andra åtgärder som syftar till att skapa lämplig livsmiljö för vitryggig hackspett kan innebära ytterligare granbegränsning, stängsling, naturvårdsbränning, utglesning av lövträdsbestånd, lättare markstörning för att skrapa av tät vegetation och frihuggning av grova lövträd.
5. virke eller avverkningsrester som genereras och som av naturvårdsskäl inte bör lämnas på platsen, får tillvaratas av markägaren.
6. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål, döda träd eller buskar eller delar av träd eller buskar.
2. elda annat än med medhavd ved.
3. plocka eller samla in mossor, lavar eller svampar, med undantag av svamp för husbehov.
4. sätta upp tavla, skylt, affisch, göra inskrift eller därmed jämförlig anordning.
5. samla in ryggradslösa djur med hjälp av fällor, undantag gäller fiskerättsinnehavarens rätt till kräftfiske.

Inom reservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

6. använda reservatsområdet för lägerverksamhet med fler än 10 deltagare.
7. använda reservatsområdet för organiserade tävlings- eller övningsändamål eller motsvarande med fler än 100 deltagare. Undantag gäller för aktiviteter på vattnet.

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna B1-6 ovan och som preciseras i fastställd skötselplan (bilaga 2). Från föreskrifterna undantas åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande som i förväg har godkänts av Länsstyrelsens reservatsförvaltning eller för vilka tillstånd erhållits av Länsstyrelsen. Undantag från föreskrifterna gäller för kalkning i vatten samt för fysisk bekämpning av främmande och/eller invasiva arter efter att tillstånd erhållits av Länsstyrelsen.

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för reglering av sjön Solgen enligt gällande vattendom och åtgärder inom befintligt markavvattningsföretag.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller/kan komma att gälla för området.

Bakgrund

Solgens södra övärld inventerades sommaren 2003 som en del i regeringsuppdraget – naturvärdesbedömning och skydd av viss skog. Hela det inventerade området återfinns på mark ägd av Sveaskog AB. Solgens södra övärld rapporterades hösten 2003 till Naturvårdsverket som ett värdefullt skogsområde i behov av skydd. Solgens södra övärld är ett av de objekt som omfattas av överenskommelsen mellan Sveaskog och Naturvårdsverket i juni 2008 om att återstående områden ska skyddas som naturreservat utan ekonomisk ersättning samt kvarstå i Sveaskogs ägo. Överenskommelsen

innebär också att den statliga naturvården tar finansiellt ansvar för förvaltningen och att Sveaskog mot marknadsmässig ersättning erbjuder sig att utföra eventuell naturvårdande skötsel. Under 2009 mättes gränsen in av Lantmäteriet.

Samråd enligt 25-26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m har skett med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen samt Eksjö kommun.

Under hösten 2010 skickades förslag till beslut och skötselplan på remiss till Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Eksjö kommun, Emåförbundet, Solgens fiskevårdsområdesförening och intresseorganisationer. Sakägare förelades samtidigt att inkomma med yttrande. Remissyttrande har inkommit från Skogsstyrelsen, Eksjö kommun, Fortum Generation AB, Solgens båtklubb, Emåförbundet och Solgens fiskevårdsområdesförening.

Eksjö kommun, Sveaskog, Skogsstyrelsen och Fortum Generation AB tillstyrker förslaget. Solgens båtklubb ställer sig positiv till att skydda naturen från mänsklig negativ påverkan men har synpunkter på befintlig vattendom. Emåförbundet är positiv till att långsiktigt bevara och skydda Solgens unika övärld men har lämnat synpunkter på avgränsning, arronderingsareal och föreskrifter. Solgens fiskevårdsområdesförening har inkommit med flera detaljsynpunkter bland annat möjlighet till att bedriva notfiske. Synpunkterna har delvis beaktats. Alla synpunkter som inkommit har behandlats.

Motivering

Bestämmelser

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten för allmänheten annars inte har rätt att vistas,

3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Bedömning

Naturreservatsbildning av Solgens södra övärld bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen ”Levande skogar”, ”Ett rikt växt- och djurliv” och ”Levande sjöar och vattendrag”. Reservatsområdet berörs av ett generellt (100 m) strandskydd för sjön Solgen.

Reservatet Solgens södra övärld ingår i området ”Solgenån – vattendrag och sjöar mellan Bodasjön och Solgen” som är av riksintresse för naturvården

(NRO06031). Vattendraget Emån är ett riksintresse av geografisk utbredning och är skyddat från kraftproduktion enligt 4 kap 6§ MB. Sjön Solgen är bedömt som ett nationellt värdefullt vatten med avseende på dess natur och ett särskilt värdefullt vatten med avseende på fiske. Området ingår också i ett nationellt värdefullt vatten vad gäller natur för storområdet Solgen-Brändebäcken-Vrången. Samtliga större öar ingår i europeiska nätverket Natura 2000. Solgenån och Solgen med omgivningar är upptaget i Naturvårdsprogrammet för Jönköpings län (objekt 86-10). De centrala öarna i Solgen är skyddade som naturreservat sedan 2001.

Sjön Solgen utgör med sin stora areal, centrala lokalisering, lättillgänglighet och rika djurliv ett viktigt område för det rörliga friluftslivet både sommar och vintertid. I kommunens översiktsplan är Solgenområdet utpekade som en sjö med särskilt höga naturvärden och som en sjö med betydelse för fritidsfisket.

Solgens södra övärld ligger inom en värdestrakt för lövskog enligt länets strategi för formellt skydd av skog. Solgenområdet är särskilt utpekade för sina strandskogar med asp och björk. Skogarna på öarna har höga värden på beståndsnivå och strandlövsnaturskog är en prioriterad skogstyp. Solgens södra övärld hamnar i högsta värdegrupp och är därmed prioriterad för formellt områdesskydd.

Genom att bevara och utveckla strandtriviallövskog och löv-tallskog i en lövträdssuccession inom hela Solgens övärld gynnas arter som är beroende av miljöer med lång kontinuitet av triviallövträd och god tillgång på död triviallövved. Dessa lövträdsmiljöer gynnar många arter inom lägre fauna och fågel. Inom de tre reservaten i Solgen finns häckande fågelarter som mindre hackspett (NT) och bivråk (VU). Vitryggig hackspett (CR) har tidigare häckat i Solgenområdet.

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot produktionsinriktade skogsbruksåtgärder såsom avverkning av skog, främst lövskog, och borttransport av död lövved. För att bevara och utveckla områdets naturvärden behövs en anpassad skötsel i form av avveckling av befintliga granbestånd och löpande åtgärder som bibehåller lövträdsdominansen och skapar död/döende triviallövved. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att skydda och bevara strandtriviallövskog och löv-tallskog med riklig tillgång till död och döende triviallövved med dess biologiska mångfald. Länsstyrelsen har enligt 7 kap 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Reservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap MB och med den för området gällande översiktsplanen.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

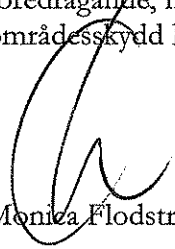
Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 4 (formulär 23).

Upplysning

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, samt i Smt-gruppen (Smålands-Tidningen, Vetlanda-Posten och Tranås Tidning) och Vimmerby Tidning. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 14 januari 2011 och de gäller omedelbart även om de överklagas.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsråd Monica Flodström beslutat och naturvårdshandläggare Annika Lindvall varit föredragande, har även länsjurist Anna Adholmer och funktionsansvarig områdesskydd Malin Lund deltagit.

Monica Flodström

Annika Lindvall

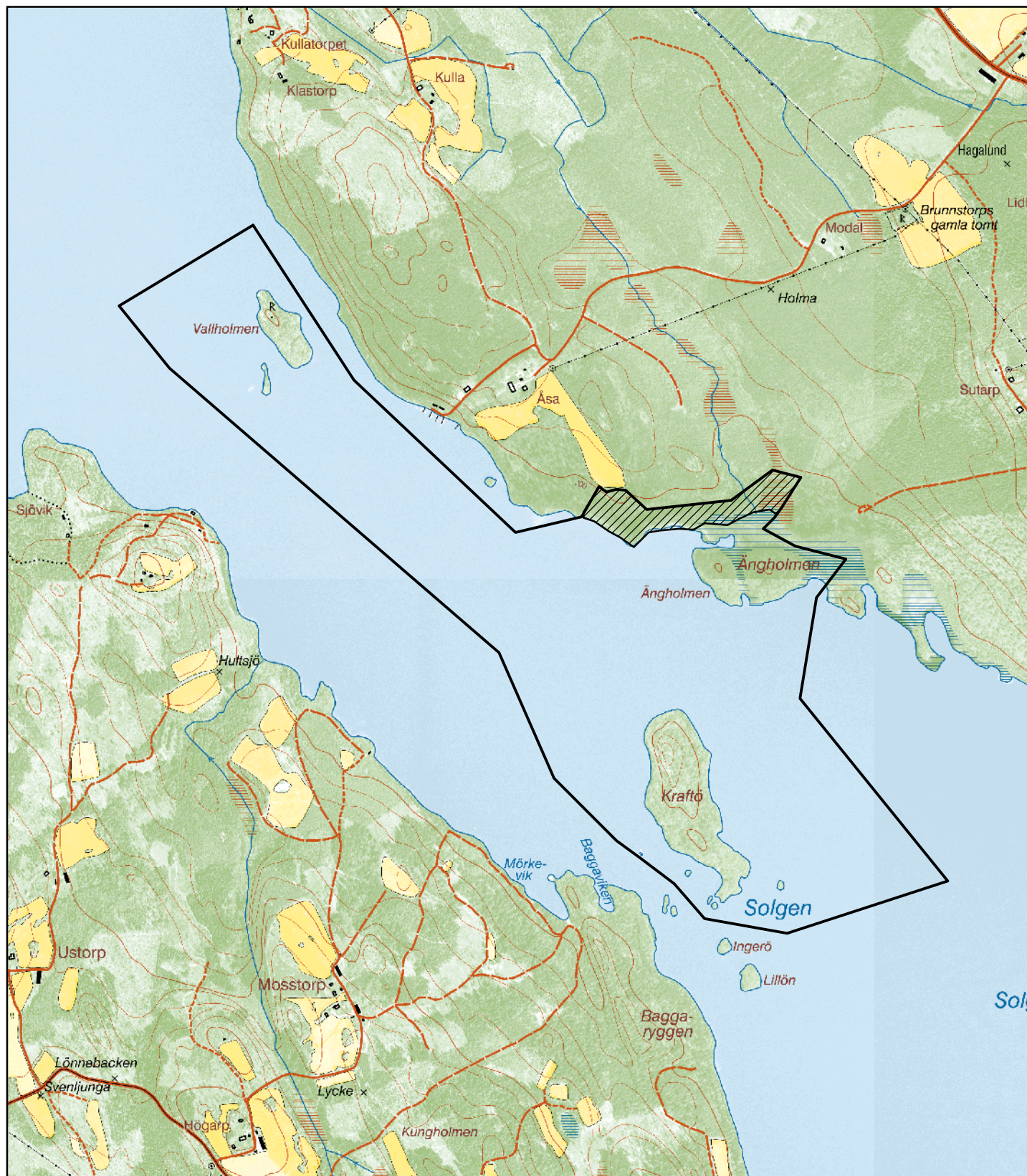
Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Sakägarförteckning
4. Hur man överklagar
5. Sändlista

Naturreservatet Solgens södra övärld

Bilaga 1

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2010-12-13, dnr 511-5507-09

1:15 000

© Bakgrundskartor Lantmäteriet,
dnr 106-2004/188

Kartkälla: Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16.

- Naturreservatsgräns Solgens södra övärld
- Område där skötsel ska utföras enligt föreskrift B3

Postadress 551 86 Jönköping
Besöksadress Hamngatan 4
Tfn 036-39 50 00
Fax 036-12 15 58
E-post jonkoping@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jonkoping

Skötselplan för naturreservatet Solgens södra övärld i Eksjö kommun

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET SOLGENS SÖDRA ÖVÄRLD I EKSJÖ KOMMUN.....	1
SKÖTSELPLANENS GILTIGHETSTID	1
1. SYFTE MED OMRÅDESSKYDDET	2
2. BESKRIVNING AV OMRÅDET	2
2.1 ADMINISTRATIVA DATA	2
2.2 TOPOGRAFI, GEOLOGI OCH HYDROLOGI.....	3
2.3 HISTORIK OCH MARKANVÄNDNING	3
2.4 VÄXT- OCH DJURLIV	3
2.5 FRILUFTSLIV.....	4
2.6 BEBYGGELSE OCH ANLÄGGNINGAR.....	5
2.7 KÄLLFÖRTECKNING.....	5
3. MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR RESERVATET.....	5
3.1 ÖVERGRIPANDE MÅL MED SKÖTSELN	5
3.2 SKÖTSELOMRÅDEN MED BEVARANDEMÅL OCH ÅTGÄRDER.....	5
3.3 FRILUFTSLIV OCH GRÄNSER.....	7
3.4 SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER	8
4. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	8
4.1 UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER	8
4.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	8
5. BILAGOR.....	8

Skötselplanens giltighetstid

Skötselplanen gäller tills vidare och bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Syfte och föreskrifter enligt gällande beslut om naturreservat sätter ramarna för revideringen.

Vid frågor om skötsel av reservatet kontakta Länsstyrelsen
växel: 036-39 50 00.

1. Syfte med områdesskyddet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda en strandmiljö och insjöarkipelag bevuxen med varierad högåldrig strandtriviallövskog och löv-tallskog med hög andel död och döende triviallövved med dess biologiska mångfald.
- bevara och vårda biologisk mångfald knuten till lövsuccessionsstadier, vilket ger livsmiljöer lämpliga för vitryggig hackspett.
- återställa grandominerade områden till varierad högåldrig strandtriviallövskog med hög andel död och döende triviallövved med dess biologiska mångfald.
- ge möjligheter till naturupplevelser och ett rörligt friluftsliv i en insjöarkipelag, inom ramen för bevarandet av naturvärdena.

Syftet skall i första hand uppnås på naturligt sätt men vid behov skall skötselåtgärder ersätta önskad men utebliven naturlig dynamik. Grandominerade områden ska avvecklas till förmån för strandtriviallövskog. Lämpliga åtgärder vidtas för mottagning av och information till allmänheten.

2. Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Namn	Solgens södra övärld
Skyddsform	Naturreservat
Areal	135 ha, varav vatten 117 ha
Beslut om Natura 2000	Ja, delvis SE0310411
IUCN-kategori	IV Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Levande skogar, Ett rikt växt och djurliv, Levande sjöar och vattendrag
Län	Jönköpings län
Kommun	Eksjö
Socken	Edshult
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets ostdel (13)
Karta	Fastighetskarta: 06F5d, 06F5c och 06F6c Terrängkarta: 6FNV
Lägesbeskrivning	Reservatet ligger i södra delen av sjön Solgen, ca 2,5 km söder om Edshults kyrka
Fastighet	Del av Edshult 1:4
Markägarkategorier	Sveaskog AB
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt av Lantmäteriet.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
<i>Areal per markslag</i>	
Skog	18 ha
Vatten	117 ha

<i>Naturtyper</i>		<i>Natura 2000-habitat</i>	
Triviallövskog med inväxande gran	8 ha	Ej habitat	4,8 ha
		Svämlövskog (91E0)	3,2 ha
Löv-tallskog med inväxande gran	10 ha	Västlig taiga (9010)	10 ha
Vatten	117 ha	Ej habitat	117 ha

2.2 Topografi, geologi och hydrologi

Sjön Solgen är en måttligt näringsrik sjö och utgör en del av Emåns avrinningssystem. Den totala sjöarealen är ca 22 kvadratkilometer och det största djupet är 20 m. Enligt vattendom kan reglering av Solgen tillåta en amplitud om 1,85 m.

Reservatet Solgens södra övärld utgörs av öarna Kraftö i söder, Vallholmen i norr, Ängholmen i öster samt en landremsa norr om Ängholmen. På Kraftön, den södra och största ön, är terrängen delvis blockig och på de högst belägna delarna går berg i dagen. Vallholmen är något kuperad och ibland går berg i dagen. Ängholmen är platt med ett tjockare och mer näringsrikt förnatäcke än Kraftö och Vallholmen. Höjdskillnaden inom reservatsområdet är 14 m och den högsta punkten på 208 meter över havet finns på toppen av Kraftö.

Berggrunden i området består huvudsakligen av yngre granit och jordarten på öarna utgörs av nedbruten förna och på fastlandet huvudsakligen av morän. Huvudavrinningsområdet är Emån och delavrinningsområdet är utloppet av Solgen.

2.3 Historik och markanvändning

På ön Vallholmen i norra delen av reservatet finns en registrerad fornlämning i form av en stensättning (Edshult 65:1). Landremsan som utgör östra delen av reservatet har spår av att ha varit inägomark. Idag finns här grova och spärrgreniga ekar, odlingsrösen och en stenmur.

2.4 Växt- och djurliv

Omgivningarna runt sjön Solgen och öarna har påverkats av två stora sjösänkningar som utfördes under 1800- och 1900-talen. Utmed stränderna har klibbal och sälj etablerat sig och är ovanligt väl företrädde. De pågående vattenståndsfluktuationerna gör att dessa trädslag finns kvar. Öarnas strandskogar på de före detta sjöbottnarna är också mycket lövrika och domineras av asp och björk.

Kraftöns högre och därmed äldsta delar är bevuxna med löv-tallskog med tall, björk, asp, sälj, gran och enstaka rönnar. På höjden i norr växer senvuxna tallar på hållmarken. De lägre partierna på ön domineras av klibbal, asp och björk, särskilt i söder. Runt hela ön finns en ganska smal strandskog av klibbal. Skogen på ön är relativt opåverkad av skogsbruk och

är naturskogsliknande där vindfällan har åstadkommit rikligt med torrakor och lågor av alla på ön förekommande trädslag.

Öarna Vallholmen, Ängholmen och ön väster om Ängholmen har breda kantzoner av klibbal. Triviallövskogarna längre från stranden utgörs av klibbal, björk, asp och inväxande gran. Vallholmens höjdparti i norr utgörs av hållmarkstallskog.

Landremsan norr om Ängholmen som ingår i reservatet har tidigare varit öppnare vilket syns på att det idag finns flera gamla spärrgreniga jätteträd av både tall, björk och ek. Jätteträden är idag hårt trängda av täta granbestånd. Granbestånden når ända ner till strandkanten växelvis med alstrandskog på tidvis översvämmad mark. I ett mindre område i nordost finns en stenmur, odlingsrösen och spärrgreniga ekar.

I reservatet finns det mycket god tillgång på död ved av olika ålder, dimension och trädslag då området i stort sett är opåverkat av skogsbruk. Det varierande vattenståndet skapar mycket död triviallövved längs stränderna. Öarnas utsatta läge för kraftiga vindar orsakar ett stort antal vindfällan. Den goda tillgången på död ved, särskilt av triviallövträd, som finns i området är viktig för vedsvampar, insekter och fåglar.

Sjön Solgens biologiska mångformighet är hög, främst beroende på en artrik fisk- och sjöfågelfauna, en stor sjöyta samt en mångformig strand- och vattenvegetation. I strandkanterna växer jättestarr, slokstarr och stora bestånd av bladvass. Det finns en rik fauna av sötvattensnäckor. Sjön hyser även en rik fiskfauna med så många som 12 fiskarter, däribland benlöja, gös och siklöja.

Solgen har ett rikt fågelliv med häckande arter som mindre hackspett (NT rödlistan 2010), mindre flugsnappare (NT rödlistan 2010) och storlom. Solgen används som rastlokal för änder, skrakar och svanar. Vittryggig hackspett (CR rödlistan 2010) har tidigare häckat i Solgenområdet och har sporadiskt observerats under senare år. De lövträdsmiljöer som är nödvändiga för vittryggig hackspett finns i stor utsträckning kvar än i dag.

Uppgifter om noterade förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2b.

2.5 Friluftsliv

Sjön Solgen har en storlek, variation och tillgänglighet som året om gör sjön mycket attraktiv för det rörliga friluftslivet. Det rika fågellivet och möjligheten till bra fiske attraherar många friluftslivs- och naturintresserade, lokala invånare liksom långväga besökare. Det öppna vattnet med skogbevuxna öar erbjuder småskaliga vildmarksupplevelser. Under vår, sommar och höst nyttjas sjön till allt från bad, kanoting och småbåtstrafik till fiske och sjöfågeljakt. Under vinterhalvåret ligger isen ofta tjock och attraherar både skridskoåkare och isfiskare.

2.6 Bebyggelse och anläggningar

Inom det skyddade området finns ingen bebyggelse eller andra anläggningar.

2.7 Källförteckning

Appelqvist, T. och Andersson, L. Inventering av Solgenområdet. 1980.
Fornlämningsregistret. Riksantikvarieämbetet.
Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1995. Natur i Jönköpings län.
Länsstyrelsen i Jönköpings län. 2000-04-11. Beslut om bildande av
naturreservatet Solgens centrala övärld, Eksjö kommun.
Länsstyrelsen i Jönköpings län. Databas över hotade arter.
Länsstyrelsen i Jönköpings län. Registerblad NRO06031.
Länsstyrelsen i Jönköpings län. Solgenområdet, inventering av lavar, tickor
och vedlevande skalbaggar. Meddelande 2005:5.
Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av skog i
Jönköpings län. Meddelande 2006:8.
Naturvårdsverket, 2004. Skyddsvärda statliga skogar. Götaland. Rapport
5340.
SGU Berggrundskarta.
SGU Jordartsdata.
Skogsvårdsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

3. Mål och skötselåtgärder för reservatet

3.1 Övergripande mål med skötseln

Uppsatta bevarandemål ska uppnås i första hand på naturligt sätt men vid behov ska skötselåtgärder ersätta önskad men utebliven naturlig dynamik. Behov av löpande skötsel finns om det i trädvolymen uppgår till mer än 5-25 % gran och/eller andelen död/döende triviallövvädd är mindre än 30 m³/ha. Åtgärder ska återställa, bevara och vårda biotoper och habitat som ger förutsättningar för en hög biologisk mångfald, främst rik insektsfauna, knuten till död triviallövvädd vilket kan ge förutsättning för vittryggig hackspett att återetableras.

Skötselåtgärder ska även sträva efter att bevara gynnsam bevarandestatus för förekommande hotade eller sällsynta arter.

Ingen särskild skötsel ska utföras i vattenområdet och vattnet utgör därför inget eget skötselområde.

3.2 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

För skötselområdesindelning, se skötselplanenkarta bilaga 2a.

Skötselområde 1 – Skogbevuxna öar och strandskog		18 ha
Naturtyp:	Strandtriviallövskog med inväxande gran	8 ha
	Löv-tallskog med inväxande gran	10 ha
Natura 2000-habitat:	Västlig taiga (9010)	10 ha
	Svåmlövskog (91E0)	3,2 ha

Områdesbeskrivning

Skötselområdet är uppdelat i två delområden, 1a och 1b. Vattenområdet ingår i skötselområde 1a men ingen skötsel ska utföras i vattnet.

Skötselområde 1a innefattar alla öarna inom reservatet. Huvuddelen av öarna är centralt bevuxna med löv-tallskog. Skogarna har varierad struktur och ålder med riklig förekomst av död lövved. På de ofta låglänta strandområdena som innan tidigare sjösänkningar utgjort sjöbotten finns strandtriviallövskogar med varierande grad av inväxt gran. De låglänta strandområden blir ännu tidvis översvämmade.

På grunt vatten kring öar, kobbar, skär och grund växer omfattande bestånd med bladvass.

Skötselområde 1b utgörs av landremsan norr om Ängholmen. Här hotas gamla jätteträd av olika trädslag av täta granbestånd. Granbestånden når ända ner till strandkanten växelvis med alstrandskog på mer låglänt mark. I nordvästra delen av landremsan finns flera spärrgreniga ekar, odlingsrösen och en stenmur.

Området som helhet hyser sådan kvalitet med avseende på struktur, ålder- och artsammansättning att området efter ytterligare åtgärder i framtiden kan bli aktuellt för återetablering av vitryggig hackspett.

Bevarandemål

Strandtriviallövskogarna ska domineras av triviallövträd som sälg, klibbal, björk och asp. Löv- tallskogarna ska fortsättningsvis domineras av triviallövträd och tall. Skogarna ska vara flerskiktade, granfattiga (max 5-20 % trädvolym får utgöras av gran), ha hög andel gamla och grova triviallövträd och ha riklig tillgång till död/döende triviallövved (minst 30 m³/ha) både stående och liggande. Reservatet ska bidra till att området som helhet ska utgöras av sådana biotoper som ger förutsättningar för vitryggig hackspett och mindre hackspett att fortleva inom Solgenområdet. Arealen strandtriviallövskog är ca 3 ha och ska på sikt uppgå till ca 8 ha. Arealen löv-tallskog ska vara ca 10 ha.

Restaureringsåtgärder

- I delområde 1b ska granarna som står i täta bestånd avvecklas i syfte att återställa tidigare trädslagsblandning och gynna löv- och tallföryngring. Åtgärden kan behöva göras i omgångar för att stormsäkra de gamla träd som ska lämnas. Åtgärden ska ha påbörjats under åren 2011-2015. Grova spärrgreniga träd ska friställas med försiktighet. Är granarna svåråtkomliga för maskiner kan de ringbarkas och lämnas i området, under förutsättning att detta inte ökar risken för angrepp av granbarkborre eller andra skadedjur som kan orsaka stor ekonomisk skada på omkringliggande skog. Virket, även grenar och toppar, ska (om möjligt) forslas ut utan att skada marken och andra natur- och kulturvärden.

Löpande skötselåtgärder i hela skötselområde 1

- Vid behov ska gran begränsas i både strandtriviallövskogarna och lövtallskogarna med syfte att bevara lövsuccessionsstadier. Det är mer lämpligt att mindre områden med hög andel gran lämnas än att det finns en gles men spridd förekomst av gran inom hela reservatet. Utredning av skötselbehovet ska göras var 10:e år. Eventuellt virke (även grenar och toppar) som genereras får tillvaratas och forslas ut om det är möjligt utan att skada marken och andra natur- och kulturvärden.
- Tillskapande av död och döende triviallövved, både stående och liggande, utförs med syfte att mängden inte ska understiga 30 m³ triviallövved/ha. Utredning av skötselbehovet ska göras var 10:e år.
- Vid bristfällig löv- och tallföryngring ska åtgärder utföras för att gynna föryngring, till exempel i form av skapande av luckor i trädbestånd om ca 50*100m. Lövved ska lämnas på platsen.
- Vid behov frihuggs grova lövträd, främst asp och sälg för att skapa solbelysta stammar och att ge förutsättningar för en rik insektsfauna. Frihuggningar ska göras genom att lövträden runt om ringbarkas istället för att fällas. Utredning av skötselbehovet ska göras var 10:e år.
- Anser ledande experter att reservatet inte uppfyller kraven som livsmiljö för vitryggig hackspett ska åtgärder vidtas för att återskapa en för vitryggig hackspett lämplig livsmiljö. Det kan innebära åtgärder som ytterligare granbegränsning, stängsling, naturvårdsbränning, utglesning av täta lövträdsbestånd för att öka dimensionstillväxten, lättare markstörning för att skrapa av tät vegetation, frihugga grova lövträd, framförallt asp och sälg.

3.3 Friluftsliv och gränser

För anordningarnas placering, se skötselplankarta bilaga 2a.

Bevarandemål

Naturreservatet ska markeras i fält. Besökare till reservatet ska kunna ta del av information genom informationstavlor.

Skötselåtgärder

- Naturreservatet ska vara markerat i fält enligt Naturvårdsverkets riktlinjer senast ett år efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Informationstavlorna ska sättas upp och underhållas, förslagsvis på Vallholmen och vid båthamnen och badplatsen vid Mellby.
- Informationstavlorna ska innehålla information om reservatets natur- och kulturvärden, reservatsföreskrifter, information om allemansrätten och artskyddsförordningen samt karta. Informationstavlan ska informera på tre (3) språk; svenska, engelska och tyska.
- Länsstyrelsen kan vid förfrågan bekosta och tillhandahålla informationsskylt om naturreservaten att användas i det fågeltorn för allmänheten som ligger i närhet av Solgenån, öster om samhället Värne.

3.4 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Åtgärd</i>	<i>Var</i>	<i>När / intervall</i>
Gränsmarkering	Enligt Naturvårdsverkets riktlinjer	Inom 1 år efter beslut om naturreservat
Informationsskylt	Vallholmen	Inom 1 år efter beslut om naturreservat
Restaurering; avveckling av grandominerade bestånd	Skötselområde 1b	2011-2015
Utredning av skötselbehovet inför löpande skötselåtgärder som begränsning av gran, skapandet av död/döende triviallövvädd, frihuggning av triviallövvädd samt luckföryngring	Hela reservatet	2012 och därefter var 10:e år

4. Dokumentation och uppföljning**4.1 Uppföljning av skötselåtgärder**

Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras, skriftligt och vid behov med foto. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

4.2 Uppföljning av bevarandemål

En fördjupad uppföljning av reservatets värden (natur- och friluftslivs-värden) och de uppsatta bevarandemålen ska ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

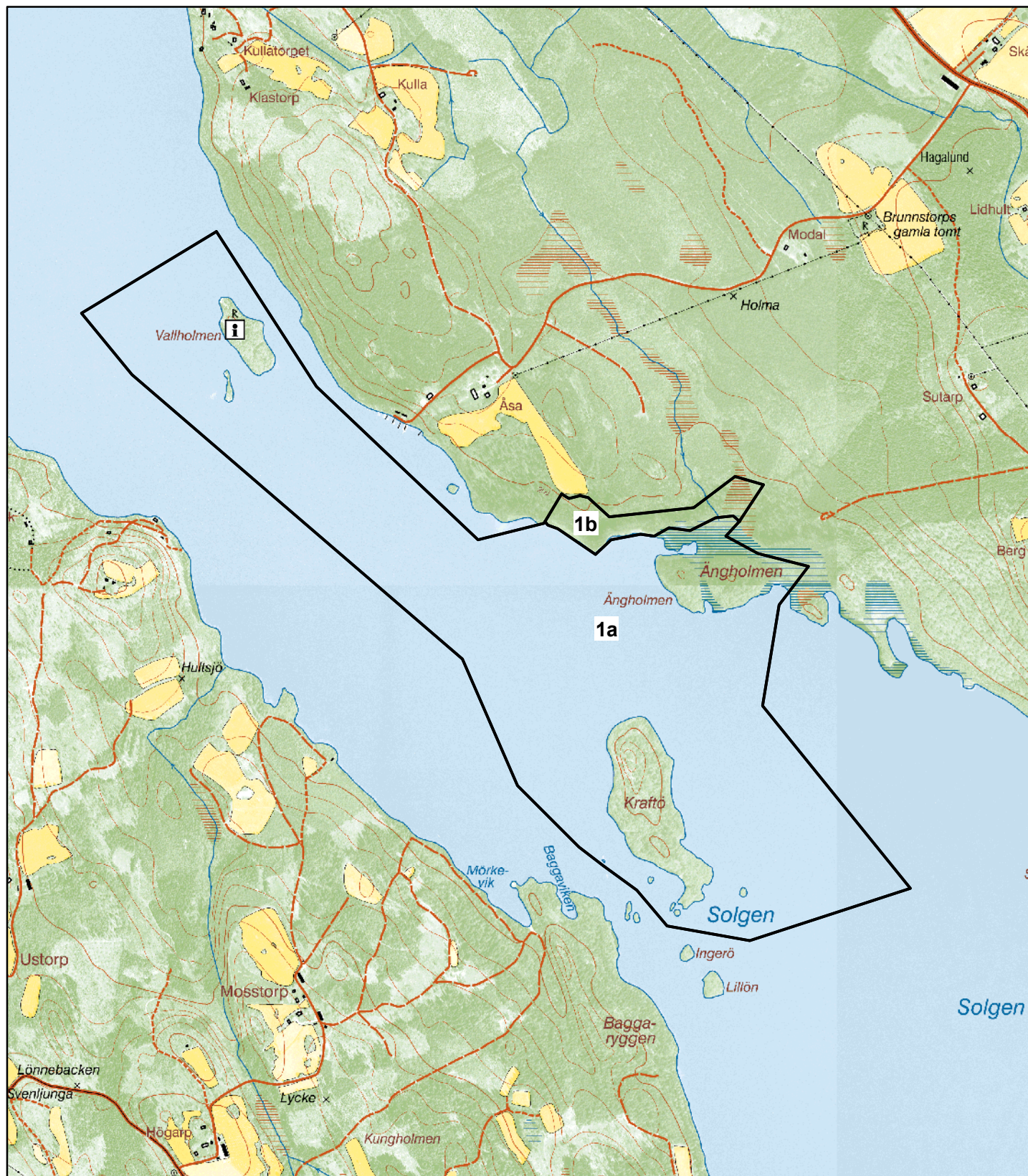
5. Bilagor

- 2a Skötselplankarta
- 2b Artlista

Naturreservatet Solgens södra övärld

Bilaga 2a

Skötselplankarta med friluftsanordningar
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2010-12-13, dnr 511-5507-09

1:15 000

Naturreservatsgräns Solgens södra övärld

Informationsskylt

Skötselområden

© Bakgrundskartor Lantmäteriet,
dnr 106-2004/188

Kartkälla: Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16.

Urval av relevanta arter för naturreservatet Solgens södra övärld

Nedan redovisas kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt och andra arter av intresse. Arterna är indelade i grupp och därefter i bokstavsordning efter det svenska namnet med det latinska namnet inom parentes.

Kategori: RE (försvunnen), CR (akut hotad), EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (missgynnad), DD (kunskapsbrist), LC (rödlistad 2005 men 2010 bedömd livskraftig), R (Regionalt sällsynt), S3 (høgt signalvärde), S2 (medelgott signalvärde), S1 (lågt signalvärde). EU (arter i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet).

Inventerat: det år som ett fynd observerats.

Referens: LST (Länsstyrelsen i Jönköpings län).

Precision: anger med vilken noggrannhet arten (gäller fåglar och insekter) är observerad och är indelad i tre nivåer; **1:** arten observerad inom något av reservaten i sjön Solgen. **2:** arten observerad inom ett område på 5*5 km. **3:** arten är observerad inom ett område på 25*25km.

Tabell över kända förekomster av relevanta arter.

Art	Kategori	Inventerat	Precision	Referens
Fåglar				
Bivråk (<i>Pernis apivorus</i>)	VU, EU	1998	1	LST
Brun kärrhök (<i>Circus aeruginosus</i>)	R, EU	2006	1	LST
Fiskgjuse (<i>Pandion haliaetus</i>)	R, EU	2005	2	LST
Fisktärna (<i>Sterna hirundo</i>)	R	2008	1	LST
Havsörn (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	NT, EU	2008	3	LST
Häger (<i>Ardea cinerea</i>)	R	1998	1	LST
Lärkfalk (<i>Falco subbuteo</i>)	R	2008	1	LST
Mindre flugsnappare (<i>Ficedula parva</i>)	NT, EU	1998	1	LST
Mindre hackspett (<i>Dendrocopos mino</i>)	NT	2008	1	LST
Rördrom (<i>Botaurus stellaris</i>)	NT, EU	2008	1	LST
Skogsduva (<i>Columba oenas</i>)	LC	1998	1	LST
Skrattmås (<i>Larus ridibundus</i>)	R	2004	1	LST
Skäggmes (<i>Panurus biarmicus</i>)	R	2006	1	LST
Smådopping (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)	R	2007	1	LST
Snatterand (<i>Anas strepera</i>)	R	2008	1	LST
Sparvuggla (<i>Glaucidium passerinum</i>)	R	1998	1	LST
Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)	R	2008	1	LST
Stenknäck (<i>Coccythraustes coccythraustes</i>)	R	1998	1	LST

Storlom (<i>Gavia immer</i>)	R, EU	2005	1	LST
Strandskata (<i>Haematopus ostralegus</i>)	R	2008	1	LST
Svarttärna (<i>Chlidonias niger</i>)	VU, EU	2006	1	LST
Vattenrall (<i>Rallus aquaticus</i>)	R	2008	1	LST
Vitryggig hackspett (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	CR, EU	1991	3	LST
Insekter				
Grön aspvadbock (<i>Saperda perforata</i>)	NT	2001	2	LST
Stekelbock (<i>Necydalis major</i>)	NT	1980	2	LST
Orange rödrock (<i>Ampedus nigroflavus</i>)	NT	2003	2	LST
Fiskar				
Lake (<i>Lota lota</i>)	NT	2006		LST
Äl (<i>Anguilla anguilla</i>)	CR	2006		LST
Lavar & tickor				
Gul dropplav (<i>Cliostomum corrugatum</i>)	NT, S3	1999		LST
Lunglav (<i>Lobaria pulmonaria</i>)	NT	2005		LST
Kolflarnlav (<i>Hypocenomyce anthracophila</i>)	NT	2003		LST
Liten blekspik (<i>Sclerophora peronella</i>)	NT	2002		LST
Rostfläckig nållav (<i>Chaenotheca ferruginea</i>)	Rel.vanlig.	2003		LST
Mossor				
Grön Sköldmossa (<i>Buxbaumia viridis</i>)	LC	2003		LST
Stubbspretmossa (<i>Herzogella seligeni</i>)	S2	2003		LST
Palmmossa (<i>Brachythecium sp.</i>)		2003		LST
Mollusker				
Sumpkamgälsnäck (<i>Valvata macrostoma</i>)	NT	1993		LST
Däggdjur				
Hasselmus (<i>Muscardinus avellanarius</i>)	LC	2003		LST
Utter (<i>Lutra lutra</i>)	VU, EU	1992		LST

Källförteckning

Artdatabanken 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010.

Skogsstyrelsen 2000. Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog.

Bilaga 1 till fågeldirektivet.

Bilaga 2 till art- och habitatdirektivet.